

ТУРИЗМ І РЕКРЕАЦІЯ

УДК 332.025.1

Іван Годя

(Ужгород, Україна)

**АДМІНІСТРУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ ТА ЇЇ ОПТИМІЗАЦІЯ З
УРАХУВАННЯМ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ**

Анотація

У статті характеризується існуючі на сьогодні принципи та методи публічного адміністрування туристичної галузі у Закарпатській області. Також проводиться аналіз публічного адміністрування країн-сусідів Закарпатської області, з метою використання їхнього позитивного досвіду.

Ключові слова: туристична галузь, публічне адміністрування, державне управління, Закарпатська область.

**ADMINISTRATION OF THE TOURIST INDUSTRY AND ITS
OPTIMIZATION WITH CONSIDERATION OF FOREIGN EXPERIENCE**

Summary

The article describes the existing principles and methods of public administration of the tourist industry in the Transcarpathian region today. An analysis of the public administration of the neighboring countries of the Transcarpathian region is also being conducted in order to use their positive experience.

Key words: tourism industry, public administration, public management, Transcarpathian region.

Відомо, що ринок туристичного обслуговування є висококонкурентним і таким, на якому працює велика кількість дрібних або середніх за розмірами підприємств, які, до того ж, за офіційною класифікацією, мають різну галузева приналежність. Проте, зазначає О. Кісь, заходи, які можуть покращити умови функціонування цих підприємств, збільшити туристичні потоки та витрати відвідувачів регіону, носять переважно масштабний характер і вимагають

значних інвестицій у розвиток інфраструктури, різні нематеріальні активи, великих витрат на інформаційне забезпечення функціонування галузі в регіоні. Усе це необхідно для підвищення атрактивності та доступності місцевих туристичних ресурсів, а також підвищення рівня поінформованості потенційних відвідувачів щодо цих ресурсів [7, с. 181].

Світова практика доводить, що вирішити зазначені завдання здатне публічне адміністрування проблемної сфери, яке може здійснюватися в централізованій формі (державними або місцевими органами влади) або у децентралізованій (громадськими організаціями) [6, с. 7].

Як вважає співробітник Національної академії державного управління при Президентові України О. Серов, дуже часто в науковій літературі ототожнюють поняття «публічне адміністрування», «публічне управління», «державне управління», «менеджмент», що призводить до змішування понять [16, с. 18].

Публічне адміністрування є складовою частиною системи державного управління. Його часто плутають з публічним управлінням, яке є процесом колективного прийняття та реалізації стратегічних рішень на основі узгодження і координування мети і дій усіх ключових учасників. Натомість, публічне адміністрування (англ. «public management») – це регламентована законами та іншими правовими актами, діяльність суб'єктів публічного адміністрування, що спрямована на: прийняття адміністративних рішень; надання адміністративних послуг; здійснення внутрішнього адміністрування суб'єкта публічного адміністрування [14, с. 242].

Різні аспекти проблеми формування та розвитку публічного адміністрування розглядали Т. Кондратюк [8], Т. Кравцова [10], М. Лахижа [12], М. Міненко [15]. Останній зазначає, що в державному секторі «бюрократична модель» перетворилася в «ринкову модель» – акценти змістилися з виконання роботи згідно з інструкціями і чіткими правилами на роботу, що спрямована на надання якісних публічних послуг та досягнення ефективних результатів. Це, у свою чергу, спонукало до того, що відбулася трансформація «державного управління» в «публічне адміністрування», а з

часом і в «публічне управління» [15]. На думку В. Мартиненка, публічне адміністрування є формою реалізації публічного управління, яке здійснюють представницькі органи демократичного врядування через свої виконавчі структури [13, с. 20-21].

Специфічним і досить складним об'єктом державного управління є туристична галузь. Аналіз, проведений ВТО, свідчить, що в більшості країн світу державна туристична політика провадиться безпосередньо через центральні органи виконавчої влади – національні туристичні організації, інші інститути, а також опосередковано – за допомогою правових важелів, підтримки туристичної інфраструктури і міжнародної політики. Туристична політика має характерні ознаки загальної політики держави. Водночас існують і деякі специфічні фактори, що впливають на її формування: природні умови країни, розвиненість транспортної індустрії, соціальні фактори, фактори, пов'язані зі створенням економічної основи для розвитку туризму, правові фактори, пов'язані із створенням і функціонуванням туристичного законодавства [11, с. 135].

Впровадження адміністрування в галузі туризму в Україні є надзвичайно важливим завданням. При цьому потрібно використовувати європейський досвід адміністрування, адже зарубіжні країни мають чималий досвід демократичного управління. Актуальні проблеми державного управління туризмом у зарубіжних країнах досліджуються в наукових працях таких учених, як С. Білоус [1], В. Герасименко [2], Г. Горбань [3], В. Гостюк [4], О. Давидова [5], І. Кравчук [11], О. Соловйова [17] та ін. Проте, як свідчить аналіз цих праць, в них переважно досліджується державне управління найбільш розвинутих туристичних держав континенту, а країнам Центрально-Східної Європи приділено значно менше уваги. Виняток становить стаття В. Фуртія «Розвиток туризму у посткомуністичних країнах (Польща, Словаччина, Угорщина): досвід організації для України» [18], однак питання управління туризмом у ній згадуються лише побіжно. Натомість у розвідці Р. Корсака і В. Фуртія «Організація туризму у країнах Центральної Європи (Польща,

Словаччина, Угорщина): досвід організації для України» [9] це питання аналізується значно глибше.

Метою даної публікації є дослідження є стану адміністрування в галузі туризму (на прикладі Закарпаття) та його оптимізації з урахуванням досвіду країн-сусідів Закарпатської області – Польщі, Угорщини, Словаччини.

Одним із напрямків оптимізації адміністрування в галузі туризму в Закарпатті є вивчення державного управління у сфері туризму країн-сусідів, що дозволить запозичити їх цінний досвід та змодельовати певні процеси, що відбуватимуться в області.

Отже, публічне адміністрування у сфері туризму в Закарпатській області на даному етапі здійснюється через Управління туризму та курортів, що є структурною одиницею Департаменту економічного розвитку і торгівлі Закарпатської обласної державної адміністрації. До Управління туризму та курортів входять відділ маркетингу туристичної діяльності та відділ розвитку дестинацій і курортів. Адміністрування також здійснюється в районних адміністраціях та відповідних структурах міст. Крім зазначених інституцій в області також діють громадські спілки «Регіональна туристична організація Закарпаття» та «Закарпатська регіональна організація розвитку туризму» та Асоціація туристичних підприємств Закарпатської області, Асоціація фахівців туристичного супроводу, туристично-інформаційних центрів, вищих навчальних закладів, які займаються підготовкою кадрів для галузі туризму, представники історико-культурних об'єктів, науковці та експерти з туризму, суб'єкти туристичної діяльності тощо. Громадські організації співпрацюють з Департаментом економічного розвитку і торгівлі Закарпатської обласної державної адміністрації та громадськими організаціями області в галузі туризму. Аналіз діяльності зазначених інституцій показав, що їх діяльність характеризують такі риси, як системність, прозорість, що виявляється в систематичній звітності цих інституцій перед суспільством. Разом із тим, існує необхідність оптимізації адміністрування, в чому важлива роль відводиться вивченню та впровадженню зарубіжного досвіду.

Взявши до уваги досвід Польщі, Словаччини, Угорщини, можна зробити висновок, що в Закарпатті потрібно вдосконалювати адміністрування в галузі туризму на всіх рівнях управління в частині налагодження координування співробітництва між державою, туристичними організаціями та приватним сектором. Завдання створення позитивного образу країни, регіону є, насамперед, державним завданням. Польща сформувала мережу регіональних відділень, а також представництв за кордоном, розміщених у країнах, які є найбільш перспективними з точки зору генерування в'їзних туристичних потоків. Стосовно ж Словаччини та Угорщини то саме створення відповідної мережі представництв стало розв'язанням проблеми диспропорційності розвитку в'їзного та виїзного туризму та низької конкурентоспроможності туристичного продукту. Приєднуємось до тих авторів, які вважають, що використовуючи практичний досвід цих країн, доцільно розробити «Стратегію просування національного туристичного продукту за кордоном» з обов'язковою розробкою принципів створення і діяльності туристичних представництв за кордоном.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Білоус С. В. Державне регулювання розвитку туризму: зарубіжний досвід та перспективи впровадження / С. В. Білоус // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 3 (20). – С.152-156.
2. Герасименко В. Г. Управління національним туризмом в контексті міжнародного досвіду / В. Г. Герасименко, С. С. Галасюк // Вісник ДІТБ. – 2008. – Вип. 12. – С. 160-167.
3. Горбань Г. П. Управління регіональним розвитком туристичної галузі: світовий досвід / Г. П. Горбань // Економіка і управління. – 2011. – № 4. – С. 110-113.
4. Гостюк В. І. Сучасні моделі державного регулювання туристичної діяльності: міжнародна практика / В. І. Гостюк // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. – 2015. – № 2. – С. 105-108.

5. Давидова О. Моделі державного регулювання розвитку туристичної діяльності: світовий досвід / О. Давидова // Ефективна економіка. – 2012. – № 10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// www. economy.nauka.com.ua/?op=1&z](http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z).

6. Демократичне урядування та публічне адміністрування : проблеми вимірювання та аудиту : наук.-метод. посіб. / авт. кол. : А. Ф. Колодій, М. З. Буник, П. М. Петровський та ін. – К. : НАДУ, 2011. – 56 с.

7. Кісь О. П. Інституціональний розвиток сфери публічного адміністрування галузі туризму в Харкові / О. П. Кісь // Бізнес Інформ. – 2014. – № 7. – С. 181-185.

8. Кондратюк Т. В. Становлення порівняльного публічного адміністрування як теоретико-методологічного напрямку дослідження механізмів державного управління / Т. В. Кондратюк // Науковий вісник Академії муніципального управління : зб. наук. пр. Серія «Управління». – 2010. – № 3. – С. 297-305.

9. Корсак Р. В. Організація туризму у країнах Центральної Європи (Польща, Словаччина, Угорщина) : досвід організації для України / Р. В. Корсак, В. В. Фуртій // Гілея : науковий вісник. – 2016. – Вип. 113. – С. 104-109.

10. Кравцова Т. М. Поняття та принципи діяльності публічної адміністрації / Т. М. Кравцова, А. В. Солонар [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/ejournals/FP/2010-4/10ktmdpa>.

11. Кравчук І. Державне регулювання розвитку туризму: зарубіжний досвід та перспективи впровадження / І. Кравчук // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. – 2008. – Вип. 24. – С. 134-141.

12. Лахижа М. І. Модернізація публічної адміністрації: теоретичні та практичні аспекти : монограф. / М. І. Лахижа. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2009. – 289 с.

13. Мартиненко В. М. Демократичне врядування : проблеми теорії та практики / В. М. Мартиненко // Публічне управління : теорія та практика : зб. наук. пр. – Харків : ДокНаукДержУпр, 2010. – № 1. – С. 16-22.

14. Михайловська О. В. Аналіз теоретичних підходів до визначення сутності складових дефініцій публічного управління та адміністрування / О. В. Михайловська, Н. В. Філіпова, Л. С. Ладонько, Н. В. Ткаленко // Університетські наукові записки. – 2016. – № 2. – С. 241-253.

15. Міненко М. А. Трансформація системи державного управління в сучасні моделі регулювання суспільства / М. А. Міненко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=581>.

16. Серов О. В. Аналіз термінологічного забезпечення категорійно-понятійного апарату в галузі знань «Публічне управління й адміністрування» / О. В. Серов // Державне управління : теорія та практика. – 2016. – № 2. – С. 15-23.

17. Соловйова О. Організаційний механізм державного управління розвитком ринку рекреаційних послуг (європейський досвід) / О. Соловйова // Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. – 2010. – Вип. 1 (4) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://tourlib.net/statti_ukr/solovjova2.htm.

18. Фуртій В. Розвиток туризму у посткомуністичних країнах (Польща, Словаччина, Угорщина): досвід організації для України / В. Фуртій // Східноєвропейський історичний вісник. – 2016. – Вип. 1. – С. 92-99.